

Kas skaityto ir rašo
Tas duonos neprašo

AMERIKOS LIETUVIŲ GYVENIMAS

Kas nieko neveikia
To niekas nepaieškia

RADO NUSKENDUSI BEDARBI SENŲ KASYKLOJ.

TOWER CITY, PA.

Keturi bedarbiai nuėjo andai ant Readingo kompanijos žemės anglių pasirinkti. Vienas įkrito į griuvosius kasyklon ir nuėjo dugnan. Jo draugai persigandę pabėgo. Paskui susirinko minia žmonių prie tos duobės, padėjo lentą skersai ir vienas nusileido ant virvės žemyn net 150 pėdų. Toliau buvo vanduo ir nieko daugiau nesimatė. Nuskendusio Thompsono moteris pareikalavo, kad kompanija išmokėtų jai apdraudus pinigų, nes jis buvo apsidraudęs ant \$25,000. Kompanija atsisakė pinigų išmokėti, paskol nebus surastus Thompsono kunas. Po 3 savaitių valdžia prisiuntė narą, kuris 3 kartus nusileido 35 pėdas po vandeniu, bet nieko nesurado ir atsisakė daugiau nerti, nes vanduo esąs labai šaltas, smirda ir drumstas taip kad ir su elektros šviesa nieko nesimato. Gubernatorius liepė kompanijai lavoną iškelti, bet kompanija atsisakė, pareikšdama, kad ta žemė jai nereikalinga ir jai nesą reikalo išlaidas daryti to lavono iškast. Tada valdžia atsiuntė ekspertą narą, kuris nusileido po vandeniu 206 pėdas net 8 kartus, ir vis lavono nesurado. Žmonės ėmė kalbėti, kad Thompsonas gal nenuskendęs, bet susitaręs su žmona pasislėpė kur, kad ji gautų iš kompanijos apdraudus pinigų. Pagaliau atsirado iš Minersvilles operatorius, J. Nilas, kuris su padidinta šviesa padėjo narui da sykį nusileisti kasyklos šulinį, ir šį kartą lavonas buvo atrastas tarp uolų nuskenęs. Kai Thompsono giminės paklausė naro, kiek jam reikės užtai atlyginti, jis atsakė: "Nuo jus aš nieko nenoriu. Aš džiaugiuos atlikęs savo darbą, o užmokėti gausiu nuo valdžios."

PHILADELPHIA, PA.

Lietuviai ruošiasi Liudėsio šventei.

Philadelphijoj yra ruošiamas liudėsio šventė Dariaus ir Girėno atminčiai pagerbti. Dainuos Lietuvos operos artistė p-lė Mickunaitė, choras ir grieš orkestra. Visa tai bus 10 d. rugpjūčio, 3:30 val. po pietų, Lietuvių Muzikalej Svetainėj.

Dailininkė p-lė Smailytė, baigusi Milane (Italijoje) dailės akademiją, prieš didelį kombinuotą Dariaus-Girėno atsisveikinimo ir tragiškos mirties paveikslą, kurį taip pat kiekvienam bus įdomu pamatyti.

Pabaigoje bus publikos atsisveikinta, kur ji pageidauja statyt žuvusiems lakunams paminklą ir čia pat bus sudarytas komitetas paminklo reikalais rūpintis.

Visus kviečia Liudėsio Iškilmų Rengimo Komitetas: J. V. Grinius, M. Mankelavičius, Julius Maslauskas.

LAWRENCE, MASS.

Mirė Izabelė Galvanauskienė.

Rugpjūčio 25 d. mirė po sunkios ligos Izabelė Galvanauskienė, 38 metų amžiaus. Velionė paėjo iš Anykščių parapijos, Lagedžių kaimo. Paliko dukterį Aldoną ir vyrą dideliu nuliudime. Palaidota 28 rugpjūčio. Lai buna jai amžina atmintis. Elena Tumšienė.

MAR-LIN, PA.

Bedarbiai Gyvena Giriose.

Giriose čia pristatyta gana daug namų. Kur tik upelekas per giria čiurola, ar iš požemės šaltinukas veržiasi, paėjęs į giria tenai rasi ir keles mažas stubeles pastatytas prie vandens, o prie jų pamatysi suvargusių vyrų, moterį ir kelis vaikelius žemėlę purenant. Čia Readingo kompanija kerta girias ir piauna lentas anglių kasykloms, o šonines lentas — pačvartes parduoda žmonėms — didelį vežimą už 25 centus. Sugabesni bedarbiai išsipašo iš kompanijos sklypą žemės, pasistatė iš pačvarčių stubukę ir jau lengviau kovoja su depresija. Kartą einant per giria pasirodė dumai iš kalno. Arčiau priejus prie kalno, j mus lietuviškai prakalbėjo: sako, ar vyrai atėjote pas mane į svečius?

Stuba atrodo suomių stiliaus: tik duryse langas, o sienos ir lubos iš vieno akmens; akmenyje iškirta ruimingas kambarys. Žmogus sako, aš čia gyvenu kaip kokis milijonierius — ant šviežio oro, girdžiu maloniausias paukščių dainas, tik drapanų ir pavalgyt nėra kur gaut.

A. J. Banisaukas.

WILLOW CREEK, ALTA., CANADA.

Bedarbiai paskelbė streiką.

Pas mus dabartiniu metu didžiausios bedarbės. Kadangi anglių kasyklos čia paprastai ant viso vasaros sezono apsisotėja, tai visi angliakasiai vasarai pasilieka be darbo. Valdžia šiek tiek bedarbius šelpia, ant žmogus ir vyro duoda, rodos, \$10.00, ir ant kožno vaiko po \$1.00 į mėnesį, o pavieniai gauna po \$7.00 ant mėnesio, bet tik tokie, kurie neturi pinigų banke, kurie turi pinigų, tie negauna nieko. Už gaunamą pašalpą reikia eiti dirbti, kelius taisyti. Iš pašalpos pragyventi sunku. Pavyzdžiui, šeima susidedanti iš kokių 6 asmenų — vyro, moteris ir 4 vaikų — gauna ant mėnesio \$14. Maistas nusipirkti ir randa apmokėti iš to visai neįmanoma. Gerai da katras turi nuosavą gryčią; bet katram reikia nuomoti, tai nuo nuomos mažai kas atlieka.

Tai nepakęsdami šitokių sąlygų susiorganizavo visi dirbantieji ant tos pašalpos bedarbiai ir paskelbė streiką. Vadinasi, atsisakė eit dirbti ir pareikalavo nors dvigubai duoti ką iki šiol duodavo. Po savaitės valdžia pasiūlė 35 procentus daugiau; išrinktas komitetas užvedė derybas.

Buvo surengtas piknikas tarp Rosedale ir Willow Creek padangimui komiteto kelionių išlaidų. Diena pasitaikė labai graži, vieta ant didelės upės kranto ir publikos buvo daug. Pirmiausia buvo sakomos prakalbos angli kalba, daugiausiai apie netikusį kapitalizmo surėdymą. Paskiau buvo šokiai. Škotų muzikantai gražiai pagrojo. Reisu bėgimas vaikų ir suaugusių. Publika buvo maišyta: čekoslovakų, ungarių, anglių, ukrainų ir kitų. Lietuvių buvo tik vienas kitas, nes šioj apylinkėj musikių visai nedaug. Bijunas.

Kas Mums Rašoma.

Pittsburgh'e susidarė komitetas lakunų paminklui.

Mūsų korespondentas drg. S. Bakanas praneša iš Pittsburgh'o, kad 24 rugpjūčio tenai buvo susirinkę 37 atstovai nuo įvairių draugijų pasitarti dėl gedulos vakaro žuvusiems lakunams ir dėl prisidėjimo prie pastatymo jiems paminklo. Kad darbas nebūtų dirbamas iš "antro galo", kaip išsireiškė pirmininkas Pivariunas, visų pirma buvo išrinktas komitetas tais reikalais rūpintis, o paskui buvo svarstoma, ką tas komitetas turės veikti. Komitetas inėjo šie amens: J. K. Mažiukna, K. Vaisnorius, A. Lelionis, R. Pivariunas, B. Blažaitis, R. Paplauskas, J. Virbickas, J. Ambrozaitis, B. Žiužis, J. Karuza, J. Grebliunas ir G. J. Milius. Gedulos vakaras nutarta ruošti 12 lapkričio, su 25c įžanga. Pelną skirti lakunų paminklui, tačiau pinigų Centraliniam Paminklo Komitetui Chicagoj kol kas nesiųsti. Čia pareikšta lyg ir nepasitikėjimas centraliniam paminklo komitetui, nors veikti nutarta kontakte su juo. Buvo išsireiškimų, kad paminklą lakunams gali but pastatyta Amerikoj daugiau negu vienas. Jeigu vienas būtų Chicagoj, o antras Philadelphijoj ar New York'e, tai pittsburghiečiai turėtų prisidėti su savo pinigais prie to, kuris arčiau.

Laikas Maikio Tėvi.

Iš Norwood, Mass.:

Pagarbintas tėve! Siunčiu tau du dolerius ant tikieto ir noriu, kad atkeltum ir mūsų šeimyną, nes mano vyras ir duklė pradėjo be dieviškus raštus skaityt. Aš mišlinu, kad tu su savo šventabylvais priklodais galėsi juos atvesti ant doros kelio.

P. R. Norwoodietė.

Kas reikia žinoti perkant farmą.

Depresijos laikais daug žmonių iš miestų eina į farmas. Tuo pasinaudoja nesąžiningi agentai ir ne vienas išvilioja paskutinius centus, įbrukdami jam tokią farmą, kurios savininkas jau yra subankrutavęs. Toks pat likimas ant tokios farmos bus ir naujam savininkui. Niekad nereikia pirkti farmos toli nuo miesto ir nuo rinkos, kur fermerys negali parduoti savo produktų tiesiai vartotojams. Kur reikia parduoti perkupčiams, ten fermeriui prapultis. Pavyzdžiui, parduodant pieną pieno trustui, fermerys negauna nei po 3 centus už kvortą, nes pats turi apmokėti už geležinkelį, o trugriebia ir parduoda mieste po 10 ir 12 centų kvortai. Todėl patartina farmas pirkti arti miestų, netoli fabrikų, kur žiemos laikui galima da padirbėti ir uždarbio turėti, o vasaros metu savo daržovės ir kitus produktus parduoti tiesiai vartotojams. Kas norėtų daugiau apie tai žinoti, lai kreipiasi į mane: Paul Mankus, 1525 Main st., Blackstone, Mass.

Kitas Laiškas Seniui.

Taipgi iš Norwoodo:

Pašlovintam vyčių generolui! Še tau 2 doleriai ir atvažiuok padėt man stubą pastatyt. Žinai, kad generolai jau eina iš mados. Net kaizeris Olandijoj malkas piauna. Tu irgi su savo vyčiais jau nebesusikalbi kaip paduodi jiems komandą eiti pirmyn, jie sūgula ant žolės. Tai patrauk karpenderio amato. Statysim namus, dengsim stogus ir kas tik puls. Šoblə gali atsivežti su savim; pas mus patvoriais yra daug dilgelų, tai galėsi jas iškapot.

V. G.

ŽODIS AMERIKOS LIETUVIŲ VISUOMENEI DEL DARIAUS-GIRĖNO TRAGEDIJOS.

Amerikos lietuvių spaudoje (Sandara, Naujienos ir Keleivis) neseniai (š. m. rugpj. 11, 15 ir 16 d.) patalpinu tulo asmens, "Lietuvaitės" slaptyvardė prisidengusios, netikėtą aplinkraštį, kuriame bandoma lakunų tragedijos priežastį "išaiskinti" labai savotiškai: girdi, čia kalti Lietuvos atstovai, na, ir, žinoma, pati Lietuvos valdžia. Amerikos lietuvių spaudoje didžiama tą rašinį numetę į krepšį, veikiausiai dėl to, kad jis greičiau panašus į šupinį, o ne į rimtą laikraštine korespondenciją: ten kalbama apie lakunus, apie diplomatus, apie medalius ir net piktinamasi, kam Kaunas žuvusius didvyrius taip išklimgai pasitiko...

To rašinio autorius (autorė.—Red.) mesdamas kaltinimą, pats pasislėpęs už tvoros, neuzsitarnauja rimtos atidos ar atsakymo; jam betgi galima pri-

Kodėl Pomidorai Nemezga?

Kame priežastis, kad pomidorai (tomeitės) žydi, bet nemezga? Jeigu ir pasidaro mazgas kaip žirnis, tai paskui nukrinta. Gal kas iš fermerių paaiškintų per "Keleivį", kas reikia daryt.

Norintis Žinoti.

NEKROLOGAS.

Michigano ežere, Sand Dunes madyklėse, prigėrė Povilas Žukas, jaunas lietuvis inžinierius iš Scotvilles, Mich.

Albany mieste mirė lietuvių katalikų klebonas kun. K. Šatkus. Parapijonys dabar nori sužinoti, kiek jis paliko pinigų buvusiai savo gospadinei.

Philadelphijoj mirė kun. Kaulakis, vienas seniausių lietuvių kunigų Amerikoj.

pažinti vieną pliusą: jis turi gėdos jausmą, nes neišdriso savo pavardės pasirašyti.

Iš "Lietuvaitės" rašymo manieros galima spėti, kad jeigu įvyktų žemės drebėjimas New York'e ar Čikagoje ar Lietuvoje, tai jis ir jos vienminčiai nesivaržytų dėl tokio įvykio apkalinti Lietuvos valdžią ir jos atstovus. Tačiau visuomenė ir "Sandaros", "Naujienu" ir "Keleivio" skaitytojai, manau, turi žinoti, kiek ten yra tiesos tame "Lietuvaitės" piktame laiške.

Laiško autorė mato didvyriškų lakunų Dariaus ir Girėno katastrofos priežastį tame, kad pulk. Zadeikis, juos išlydėdamas, linkęs jiems laimingos kelionės, bet nepaklausęs jų: "vyrai, ar judu turite visus dokumentus tvarkoje ir ar užtenka pinigų?" Naivė rašytoja tarytum galvoja, kad skrendant per Atlantą lakunai privalejo turėti pilnas kišenes pinigų ir Neptuno karalystės vizą. Ji turbūt taipgi mano, kad pulk. Zadeikio pareiga buvo sulaukyti pasiryžusių išskristi lakunus dėl to, kad jie neturėjo Komercijos Departamento leidimo ir kad jo pareiga (?) buvo pasiųsti Komercijos Departamentui 100 dolerių tam leidimui gauti. Faktai štai ką liudija:

a) New York-Kaunas transatlantinis skridimas buvo sena Lietuvos karo aviacijos atsargos kapitono Stepo Dariaus idėja. Atsisveikindamas su savo Kauno draugais 1927 metais, prieš grįžtant Čikagon, kap. Darius buvo paklaustas: kada pasimaitysim? Kapitonas atsakė: "Aš iš Amerikos parsikriau!" Dėl tos "Lietuvon parsikridimo idėjos" kap. Darius dirbo visą laiką, budamas Amerikoje. Prie kap. Dariaus vėliau prisidėjo Stasys Girėnas ir jiedu tą idėją įvykdė šių metų liepos mėn. 15 ir 16 dd. "Lituanicos" skridimą kap. Darius skaitė Amerikos lietuvių ambicijos žestu ir buvo tolimos minties prašyti Lietuvos finansinės pagalbos. Tos pagalbos jis betgi tikėjosi vėliau—savo skridimui iš Kauno Čikagon.

b) Visuomenės sudaryti skridimui remti komitetai Čikagoje, New York'o apylinkėse ir kitur neįstengė lakunus pilnai paluosuoti nuo finansinių sunkumų, betgi padarė tiek, kiek buvo reikalinga dėl "Lituanicos" pagrindinio techniško įrengimo, perkant naują motorą, naują propelerį ir t.t. Artėjant skridimo momentui, buvo surastas naujas pajamų šaltinis pavydalo "emergency" Dariaus-Girėno oro pašto ženklų, ir lakunai finansinio spaudimo neįtautė; tatau liudija kad ir tas faktas, kad kap. Darius išskridimo dienoje perdavė Lietuvos Gen. Konsului 250 dol. dėl atlyginimo p. Viktorui Jasulaičiui, "Lituanicos" mechanikui. Aišku, kad tos sumos dalis galėjo būti panaudota leidimui pagreitinti, o su p. Jasulaičiu būtų atsiskaityta vėliau, ypač kad jis buvo kviečiamas į Kauną.

c) Parašiuo lakunai sąmoningai nepasiėmė su savim: kap. Dariaus nusistatymas buvo man pareikštas panašiai šiais žodžiais: "Lituanica" yra savastis ir viltis ne vien Dariaus ir Girėno, bet ir visų lietuvių; kai jurose laivui ištinka nelaimė, laivo kapitonas gremzda jūros dugnan sykiu su savo laivu, "Lituanica" mudu pristatysiva į Kauną, arba žusime drauge su ja". Parašiuo jiems nebūtų daug ir kainavęs. Apie radio aparatą lakunai, budami New York'e galvojo, bet galop priėjo išvados apsieisį be radio aparato, kurio įtaisyimas ir operavimas būtų pareikalavęs daug laiko. Lakunams pareikškus norą turėti radio, neabejojama, būtų atsiradę tam ir lėšų. Tačiau lakunams rūpėjo pasiimti kuo daugiausiai gazolino ir jie tarytum vengė kitokių priedų, kad neapsunkintų lėktuvą.

d) Lakunai kiekvieno momento galėjo gauti iš Komercijos Departamento leidimą ir galėjo sumokėti 100 dol. už telegramas, bet jie tam tikrais sumetimais to "permuto" neėmė ir į primimus atsakydavo: pats permuto mūsų visvien, per Atlantą neperkels.

e) Oficialės žinios iš Washingtono sako, kad kadangi kap. Darius nepristatė 100 dol. Komercijos Departamentui už telegrafavimą atsilauksimų toms valstybėms, per kurias lakunai ketino ar galėjo skristi, tai tas atsilauksimas buvo padarytas paštu dar birželio mėn. 19 dieną. Tačiau liepos m. 15 d., "Lituanicos" išskridimo dienoje, Vašingtonas ne iš visų atsilauksimų valstybių buvo gavęs atsakymus, ir delto reikiama permuto lakunams duoti nebuvo pasiryžęs. Komercijos Departamentas betgi buvo pareiškęs savo nuomonę, kad neturi nieko prieingo šiam transatlantiniam skridimui ir kad skaito "Lituanica" šiam tikslui tinkamai įrengtą (airworthy) ir pačius lakunus kompetentingus.

Prie to dar galiu pridėti, kad mūsų lakunai buvo nusistatę savo kelionėje vengti Lenkų koridoriaus ir Vokietijos. Betgi jie buvo pasiėmę paprastą Vokiečių vizą ant savo U. S. A. pasų tam atsitikimui, jeigu būtų priversti nusileisti vokiečių žemėje.

Išvada, rodos, savaimi aiškėja, kad ne pinigų stoka ir ne permuto buvo "Lituanicos" katastrofos priežastis, bet kas kita. Amerikos meteorologas Dr. J. H. Kimball, su kuriuo mūsų lakunai buvo nuolatiniame kontakte, analizuodamas "Lituanicos" puolimo priežastį, yra pareiškęs tokią nuomonę:

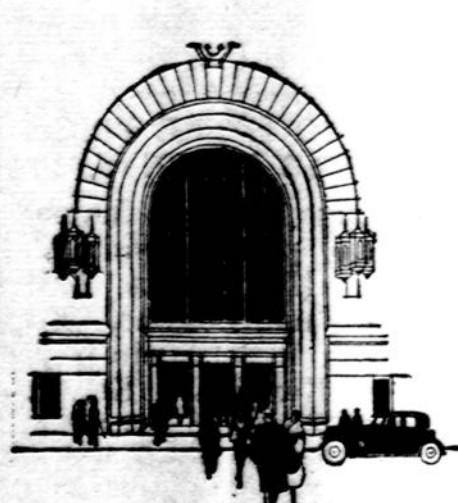
"From the information available it appears that the flight was skillfully executed. It was the plan to cross the Newfoundland Coast near the Island of Fogo, thence on a Great Circle to North Scotland; thence across the North Sea to the Coast which was to be followed to the destination. The plan seems to have been carried out, notwithstanding very difficult navigation."

"Considering the difficult flying weather both over the Atlantic and over Western Europe, it seems reasonable to assume a consumption of 17—18 gallons per hour. Thus, the 779 gallons carried would be exhausted in 40 to 45 hours, or sometime between 2:24 A. M. and 7:24 A. M. Greenwich Time of the 17th. While it is recognized that the fuel carried would, under simple flying conditions and under rigid economy, have lasted another five or possibly ten hours longer, it is believed that under the circumstances attending this flight the supply must have been nearly exhausted when the crash occurred."

Kaip yra žinoma, "Lituanicos" tragiškas galas yra stropiausiai tyrinėjamas ten Europoje ir negali būti abejonės, kad Lietuvos vyriausybė ir visuomenė padarys viską, kad nustatytų tikrąją mūsų didvyriškų lakunų, pirmutinių lietuviškų Atlanto nugalėtojų, žuvimo vokiečių padangėje priežastį.

Su pagarba,

P. Zadeikis, Liet. Generalis Konsulas.

Pilniausi Bankiniai Parankumai
Naminiai ir Užsieniuose

Seniausią ir Didžiausią Naujos Anglijos
Finansinę Įstaigą

The FIRST NATIONAL BANK of BOSTON

1784 ★ 1933

Skvriai Visose Miesto Dalyse

Pasikalbėjimas Maikio su Tėvu

—Labas rytas, tėve!
—Jes, vaike, rytas neslėktas, tik vėskas. Matai, kaip greitai vasara praėjo... Tu turbūt jau neužilgo ir į škulę pradėjai eiti. Kada gi tu tuos mokslus pabaigsi?
—Mokslui, tėve, galo niekad nėra.
—Ohrat, Maikie, gali mokintis, gal busi kada geras lojaris.
—O ką tu, tėve, manai ateinančią žiemą daryt?
—O kaip tu, Maikie, rokuoji, kas man būtų geriausia?
—Aš norėčiau, kad tu perskaityt nors vieną gerą knygą, tėve.
—O ką gali žinot, Maikie, kuri knyga gera, o kuri brunda? Ve, zakristijonas andai nusipirko vieną. Iš pradžių istorija buvo graži, ir pikėrių visokių primalevota; ale kaip pradėjo skaityt, tai ant galo atranda, kad nėra nei peklos, nei velnio, nei kitokių zababonų. Na, tai kas iš tokios knygos, Maikie? Kąstavo tris kvoterius, o reikėjo išmest į baką. Ir paskui žmogus turėjo da spaviedotis...
—Atsidėk ant manęs, tėve. Aš tau išrinksiu toki skaitymą, kad tu ir šnapso nenorėsi.
—Pasakyk, Maikie, ko-kiam parliams man to skaitymo reikia! Ar man silčiau nuo jo bus, ar jis valgyt užstos?
—Skaitymas, tėve, duos tavo smegenims maisto. Turėsi daug geresnę galvą.
—O ko mano galvai dabar trūksta?
—Jai trūksta daug ko.
—Maikie, skaitymas galvos nepataisys. Kam Dievas davė gerą laboną, tai ji gera ir be skaitymo. Ve, aš tau pasakysiu vieną priklodą apie mano nabašninką dėdę Visgirtą. Ant rašto jis buvo visai negramotnas žmogus, nemokėjo nei skaityt, nei rašyt, o galvą turėjo tokią, kad visas valscius dyvijosi. Kartą jis ėjo raitas lenktynių su kitais vyrais. Nutarė, kas pirmas prijos prie svirno sienos, tam kiti turės po rublį sumokėti. Mano dėdė Visgirtas, duok Dieve jam dangų, atlekė pirmutinis. Ale kai arklys sustojo, tai mano dėdė visu smarkumu davė savo galvą į svirno sieną. O svirnas, Maikie, buvo murtas iš kietiausių akmenų. Na, pasakyk, ar kokio mokslineio galva čia atlaikytų? O mano dėdė nieko sau, tik at-

Ar Žlugo Vokietijos Demokratija?

Vokietijoje dar neišgyventas nacionalizmas ir imperializmas.

Paskutiniaisiais laikais, ypač įsigalėjus Vokietijoje hitlerizmui, pasigirdo daugiau balsų apie demokratijos krizę, arba net visišką jos žlugimą. Tai kalbos tų žmonių, kurie vaiko dienos sensacijos ir nesistengia giliau pažūrėti į realybę.

Pirmiausia klausimas, ar Vokietijoje buvo demokratija ir kaip ji atsirado?

Kada vokiečiai pralaimėjo karą. Santarvė sutiko daryti taiką tik su demokratine vyriausybe. Ir kai vokiečiai dėsė, francūzų pulkai ėmė žygiuoti Berlyno link. Staiga įvyko "revoliucija", kai kur net su mažais mušiais (Kielio mieste). Kitur užteko porai revoliucionierių nueiti į policiją, kaip policijos prezidentas paršė "atsistatydinimą" ir tuojau pat "prisiekė" revoliucijai tarnauti. Ir visa policija tuojau virto respublikonais, demokratais. Forma pasikeitė, o turinys paliko monarchišką.

Tiesia, paskiau viskas vyko demokratiškai. Socialdemokratams gavo daug balsų, bet visą laiką nepadarė nė vienos socialinės griežtesnės reformos. Net kaizerio generalams mokėjo pensijas, o kaizerio turtą ne tik kad nelietė, bet dar įvairiais įstatymais gynė. Taipgi nelėdo jokių griežtesnių demokratinių įstatymų, o kuriuos išleido, tai nevykdė kaip reikėjo vykdyti.

Laisvę gavo dykai, tai ir nemokėjo branginti. Darydavo milžiniškas demonstracijas, rekdavo "Hoch Republik!", bet šiandien tos pačios masės šaukia "Heil Hitler!"

Kada ėmė kelti galvas reakciniai gavalai, tai demokratiskoji valdžia, bijodama netekti nekaltybės, leido laisvai sukli gūstas reakcijas. Ir kai buvo sunkių ir rimtų momentų, tai vieton masės organizuoti kovai už demokratinius reikalavimus, buvo skelbiami rinkimai ir visa kova buvo kreipiama į popierių kovą. Po rinkimų vėl tas pats. Ir taip žengė vietoj, murdėsi vokiečių demokratija penkiolika metų. Ar šiaip ar taip, bet reikia didelės kantrybės ir geležinės disciplinos, kad penkiolika metų masės klausytų įsakymų ir juos pildytų. Tiesa, partijos stiprios, disciplinuotos. Užtekdavo vadams pasakyti — masės klausio. Ir taip raminamos, viliojamos masės galų gale pamatė, kad vis tiek iš to laukimo nieko neišeis.

Išėjo Hitleris su obalsiais, kurie Vokietijoje buvo amžiais skiepijami ir nebuvo demokratijos paliesti, — tai nacionalizmas ir imperializmas. Pirmiausia vokiškas nacionalizmas. Jis piktas pas visus. Net komunistas pabrėžia: "Ja, ich bin Kommunist, aber ich bin Deutsch." Socialdemokratams visados oficialiai pabrėždavo: "Zuerst Deutschland, dann Sozialismus". Ir aišku, kad nacionalizmas greit atgijo vokiečiuose, be to, sunkiais laikais mesti viliojanti obalsiai patraukė milijonus vokiečių. Toliau, imperializmas viliojo turtais, valdžia, saugavimu, kokį Lietuvai pergyveno karo okupacijos metu.

Dabar klausimas, ar Vo-

kietijos demokratijos kelias buvo demokratijos kelias? Jeigu būtų rūpinasi liaudies reikalais, jei būtų radikalishkai daryta socialinės reformos (ne komunistinės), demokratija būtų tvirta ir šiandien. Bet matyt, kokie buvo demokratai, kad užteko dviejų karininkų, kad nuginkluotų visą Vokietijos policiją. Kaip 1918 m. pora demokratų kaizerinę policiją padarė respublikoniską, taip dabar užteko tiek pat, kad vėl atstatytų tą pačią padėtį.

Tikroji demokratija neprivalo taip elgtis. Demokratija, tai daugumos diktatura ant mažumos. Ir jei 70—80% ko nori, tai 20—30 nuoš. turi klausyti. Kas kita, kai 5—10% diktuoja, o visi turi klausyti.

Vokiška demokratija turėjo per daug baltas pirštines. O tokia tai ne demokratija, o kaž kokia lepsiška masė, kuri neturi nei valios nei jėgų. Demokratija remiasi teise, už teisės kovoja.

Ivarus diktatoriai nepripažįsta teisų, o demokratija kaip tik gludi teisėtume bei teisingume.

Bet juk teisės abėcėlė sako, kad teisė remiasi galėju, o kur nėra galėjimo reikalauti, kad būtų teisė vykdoma, tai ten jokios teisės nėra. O vokiečių demokratija kaip tik vengė būti galinga; tuo ji išdavė pati save ir paneigė savo principus.

Aišku, kad su tokia "demokratija" labai lengva apsidirbti. Ir apsidirbo. Bet ne dėl to, kad demokratija, bet kad tik vardas buvo demokratija, o visas turinys nacionalistiškas, kaizerišką.

Ne išgverusi ir iširusi demokratija yra demokratija, bet aktinga, energinga. O tokios Vokietijoje niekad nebuvo, todėl ten tikroji demokratija ir žlugti negalėjo!

("L. Z.") K. J.

SEBAGO EŽERE PRIGĖRE 3 ASMENYS.

Sebago ežere, Maine'o valstijoje, pereitą savaitę prigėrė Mrs. Anna Gates Towse nuo Bostono, Mrs. Hodgon iš Portlando ir jos sunus Kenneth. Ketvirtą žmogų išgelbėjo vasarotojai, kurie nuo kranto išgirdo skėstančių šauksmą. Nelaimė įvyko nakties laiku, kuomet besiriant per ežerą nulūžo ausis, kurio išsėdė irklais. Irklininkas išvirto aukštyn kojomis ir kilus sumišimui apsisvertė visas botas.

Eina Sausom Kojom Per Ežerą.

Dykaduoniai naudingo darbo nekenčia, todėl prasimano visokių "sportų" kuno energijaieikvoti. Štai, vienas tokių "džentelmanų", Winfield P. Rue, įsitaisęs vandenines patiuožas, eina per Merritt ežerą (Kalifornijoje) pusryčių valgyt kitą pusę vandens.

"Teisė" "Istatymdavystė" ir "Istatymas".

Lietuvos laikraščiai ir rašytojai, rodos, turėtų jau but išmokę vartoti savo kalbą tiksliai ir žodžių nemaišyti. Tačiau taip nėra. Imkim kad ir žodį **teisė**. Rodos, visi žino ką jis reiškia. Bet kai pažiūri į Lietuvos laikraščius, tai jie to nežino. Štai, "Verslo" 28-tame numery yra įdėta žinia antgalviu: "Nori suvienodinti Pabaltijo teisę". Toliau rašoma: "Prieš dvejus metus Pabaltijo valstybių juristai, suvažiavę į Kauną, sudarė Biurą Pabaltijo kraštu įstatymdavystei suvienodinti."

Pasirodo, vadinasi, kad žodžiu "teisė" čia vadinama "įstatymdavystė". O ištikrųjų juk tai du visi skirtingi dalykai. Mano **teisė**, tai tas, ko man niekas negali uždrausti. Sakysime, aš turiu teisę per langą žiūrėti. Bet ar galima sakyti, kad aš turiu įstatymdavystę per langą žiūrėti? Juk tai būtų nesamone. Teisė, todėl, nėra įstatymdavystė. Anglai teisę vadina **right**, rusai — **pravo**.

Tuo tarpu įstatymdavystė reiškia įstatymų leidimą, legislation, zakonodatelstvom. Įstatymdavystė gali but kaip tik teisės naikintoja. Pavyzdžiui, išleistas Amerikoje prohibicijos įstatymas atėmė žmonėms teisę gaminti ir pardavinėti svajinamus gėrimus.

Aišku todėl, kad "įstatymdavystės" negalima su "teise" maišyti. Bet Lietuvos laikraščiai maišo.

Kai kada jie vartoja "teisę" ir "įstatymo" vietoje. Šitą klaidą "Verslas" daro ir dabar, kuomet jis kalba apie "teisės sulyginimą". Iš tikrųjų čia kalba eina ne apie "teisės" ar "įstatymdavystės" sulyginimą, bet apie įstatymų sulyginimą.

Išrodo, kad amerikiečiams teks važiuoti Lietuvon pamokyti kauniškius inteligentus lietuvių kalbos.

Nekalbotojas.

Arijanizmo Liekanos Musų Kalboje.

Kalbininkai tvirtina, kad visos dabartinės europiečių kalbos yra kilusios iš tos kalbos, kurią kalbėjo senovės Airijos gyventojai. Airija buvo toj vietoj, kur dabar Indija. Dabartiniai indai arijonų kalbos jau nebemoka, taip kaip italai nebemoka lotynų kalbos. Bet kaip lotynų, taip ir arijonų kalbos yra užsilikusios knygoje. Iš tikrųjų, visas Indijos šventraštis yra rašytas senovės arijonų kalba, kurią mes vadiname dabar **sanskritu**.

Ir kada mes pradėdam sanskritą tyrinėti, tai ištikrųjų randam daug "pažįstamų" žodžių. Kalbininkai tvirtina, kad lietuvių kalboje yra daugiausia panašumo į sanskritą. Pavyzdžiui, sanskrito žodis **vaja** reiškia **vėją**; **agni**—**ugnis**, ir t.t.

Žinoma, per ilgus amžius kalbos forma keitėsi ir todėl daugelio žodžių iš pradžių negalima jau pažinti, tačiau įsigilinus, galima panašumo įžūrėti.

Štai, anądien man puolė į akį sanskrito sakiny "Amesha spenta". Tuos žodžius aš esu daug kartų skaitęs, bet tik dabar įžūrėjau juose kažką bendra mūsų kalbai. Juk pas mus yra žodžiai "amžius" ir "šventa". O ką gi reiškia **Amesha spenta**? Ogi "amžini šventieji". Šituo titulu yra vadinami Zaratrastos religijos šeši dievo Ahura-Mazdos padėjėjai, aukščiausios dangaus dvasios.

Tai gi išrodo, kad mūsų kalboj da ir šiandien, po kelių, o gal ir keliolikos tuksatnčių metų, tebėra da gana aiškių arijanizmo pėdsakų.

D-ras Yla.

MIRTIS "KIDNAPE-RIAMS."

New Yorko valstijoje išėjo įstatymas, kuriuo žmonių grobikai bus baudžiami mirties bausme, jeigu bylos metu pagrobtas asmuo nebus sugrąžintas gyvas.

Sveikatos Skyrius

Šį skyrių veda
AMERIKOS LIETUVIŲ DAKTARŲ DRAUGIJA.

TEMPERAMENTO ĮTAKA GYVENIMUI.

Rašo Dr. A. Petrika, Brooklyn, N. Y.

Temperamentų klasifikacija pirmiausiai mums patiekė medicinos "tėvas" Hipokratas, graikų gydytojas, gyvenęs penktame amžiuje prieš krikščionybę. Žinoma, toji jo klasifikacija buvo daugiau empiriško pobūdžio, negu mokslinio. Musų laikais temperamentų mokslas vėl plačiai atgijo, tik jau parentas daug moksliskėne papėde. Mat, dabartinė medicina nori slauginti ne tik tai kurią nors afektuotą (skaudamą) organą ar organizmo dalį, bet visą, konkrety, gyvą individą—visą žmogų, jo kūną ir sielą.

Vėliau panagranėsime atskirų temperamentų įtaką žmogaus gyvenimui; dabar gi pažiūrėkime, kas yra patys temperamentai, kokie jų vardai, klasifikacija, kombinacija ir fiziniai bei psichiniai jų pasireiškimai.

Pamatiniai temperamentų tipai, kaip juos paduoda Dr. Jacques savo knygoje, "The Temperaments", yra keturi:

1. Limfatiškasis — virškinamasis (lymphatic);
2. Sangviniskasis — alsuojamasis (sanguine);
3. Tulžiskasis — raumeninis.
4. Nerviskasis.

Vienok retai kada galima užtikti individą vieno kurio nors temperamento. Tankiausiai užtikama kombinacija dviejų ar trijų temperamentų, o kartais galima rasti net visus keturis. Bet tankiausiai tai buna kombinacija dviejų tipų, kurių vienas vyrauja: pav., nervi-limfatiškasis, sangvino-tulžiskasis, etc.

Kiekvienas temperamento tipas kuo nors išsiskiria nuo kitų. Paimkime juos pačiliui.

Limfatiškasis.—Šio tipo individas yra lėto budo, flegmatiškas, pusėtinai nutukęs, minkštų

raumenų, išblykusio veido ir neperdidelio ūgio. Jo protas veikia lėtai, nors tikrai. Jo kraujo apytaka lėta, energija menka. Jisai, abelnai, pasitenkinęs savo gyvenimu, kokį turi; kovotojas už kokias nors idėjas iš jo menkas, jisai beveik kur nors biskį pasnausti, kada turi laiko. Ambicija mokslui ar darbui menka, iniciatyva sustingus. Bet šiaip jisai yra pasitikejimo vertas, gero budo žmogus. Jo akys pilkos, mažos; dantys prastos išvaizdos, gelsvoki, minkšti; plaukai ploni, švelnūs. Kitaip sakant, toksai individas nerodo energiško žmogaus pavyzdį.

Sangviniskasis.—Sangvinai, šviesiaplaukiai, yra fiziniai gana mitrus ir tvirti; mėlynų akių, šviesaus, malonaus veido, aukšto ūgio, turi puikią kraujo apytaką, pilni energijos. Daugelis lengvesniojo sporto čempionų, k. t., teniso, bėgimo, plaukimo, bokso, etc., yra sangvinai. Dantys gražūs, šviesiai gelsvi, burnos smegenys šviesiai ružavos. Judesiai greitai ir gracingi, lupos raudonos, pilni entuziazmo bei optimizmo, protiniai gana veikūs ir pasižymi iniciatyva. Valios tvirtumu jie nepasižymi ir linke prie oportunistų.

Tulžiskasis.—Šio tipo atstovais yra juodaplaukiai-brunetai, turi gelsvą odą ir tamsias akis; diktoko kuno ir stiprių stambių raumenų. Jų forma ir judesiai nėra taip gracingi, kaip sangvinų, bet už tai jie pasižymi didele jėga ir ištverme. Jie yra rustaus veido ir pilni energijos. Ūgio vidutinio, kartais pusėtinai didelio, stambių kaukų. Plaukai šurkštūs. Labai pikti ir audringi impulso įtakoje; dideli užsispyrėliai ir pilni ambicijos; labai pageidauja garbės ir galios; optimistiški ir entuziastiški, bet nelabai pastovūs savo pasiryžimuose. Linke prie oportunistų ir nori visuomet iškelti savo "ego"; tankiai pasiduoda sentimentui įtakom ir didžiuojasi menkniekiais; retai kada save aukoja kokiom nors idėjom. Dantys stambūs, aštriais kampais, rusvai geltoni.

Nerviskasis.—Smulkaus kūno ir menkos fizinės jėgos, sveikata nepergeriausia. Plaukai švelnūs ir retoki, akys melsvos ar pilkos. Raumenys menki, bet judesiai labai greitai. Oda šviesi, kai kurie išrodo išblyškę. Yra dideli sentimentalistai ir gerasirdžiai. Dantys jų labai šviesūs, lyg perlai, pailgi. Pasižymi dideliu proto veiklumu ir fiziniu pasiaukojimu savo idėjom. Rupestingi, pilni pasiryžimo ir verti pasitikejimo. Šiam tipui priklauso didžiama proto darbininkų, mokslininkų, rašytojų, muzikų, aktorių, kompozitorių ir šiaip menininkų. Šio tipo smegenimis aparatas yra labiau išsirutuliojęs, negu kurio kito.

Kombinuoto temperamento žmonėse — kombinuojasi ir čia išvardintos fizinės bei psichinės ypatybės. Temperamentai, remiantis "La Vie Intellectuelle" išvedžiojimais, tai yra musų busenų rūšys, kurias sudaro susiderindamos įvairios musų organizavimo funkcijos. Fizinės busenos nutiesia pamatą visam musų psichiniam gyvenimui. Pasiekimas ar nepasiekimas gyvenime tankiausiai priklauso nuo to, kaip musų temperamento reaguoją į musų pasirinktą (tankiausiai mums parinktą) darbą. Pav., tulžiskasis (muskulinis) tipas labiau tinka fiziniam darbui, negu smageninės konstitucijos (nerviskasis) individas. Pirmasis greičiau pails dirbdamas protinį darbą, o ant-rasis fizinį.

(Bus daugiau).

